

Regenboogouder(s) & anders-ouderschap

(roze ouderschap, intentioneel (meer)ouderschap, intentioneel co-ouderschap)

Je moet het samen doen, elkaar echt kunnen vertrouwen en onderling goed nadenken over juridische en praktische zaken. Een regenbooggezin is fantastisch, maar als je de zaken goed wilt regelen, komt er wel het nodige bij kijken.

Wie krijgt welke zorg, zeggenschap en financiële verplichtingen, hoe ga je met elkaar om, hoe betrek je eventuele nieuwe partners in het gezin, hoe gaan jullie toekomstige uitdagingen oplossen? Je gaat een verbintenis aan voor de duur van het hele leven van je toekomstige kind. En: hoe licht je je kind goed voor over zijn/haar ontstaansgeschiedenis en zorg je dat deze geschiedenis altijd vindbaar is?

Er zijn heel wat vragen, opties en uitdagingen; welke juridische weg moet je bewandelen zodat je jouw kindervens kan vervullen, rekening houdend met het feit dat het belang van het kind altijd voorop staat; we kunnen alles bedenken maar we moeten zorgen dat de situatie voor het kind goed geregeld is. Er moet dus (voorafgaand aan de inseminatie) hard worden gewerkt.

Om je een beetje op weg te helpen is hier wat informatie op een rij.

JURIDISCHE BEGRIPPEN

Gezag:

Het recht om opvoedbeslissingen (gezag-beslissingen) te mogen nemen; school, naam, medische beslissingen, verblijf buitenland etc. Maar ook de plicht om een kind te verzorgen en op te voeden. Het is een praktische en een financiële verantwoordelijkheid die in tijd is beperkt. Als het kind 18 jaar is geworden vervallen de rechten die je als gezagdrager hebt, dit in tegenstelling tot het ouderschap (dat is voor eeuwig).

Door de huidige wetgeving kan maar door twee personen het gezag worden uitgeoefend, dat kunnen de twee ouders zijn, maar ook een ouder en een tweede persoon. Zodra er geen ouders meer bij betrokken zijn, spreken we over voogdij. De Staatscommissie Herijking Ouderschap adviseert in haar rapport van december 2016 om ook meeroudergezag te regelen, maar dat is in ieder geval voorlopig nog niet het geval. We weten ook niet zeker of dit mogelijk gaat worden.

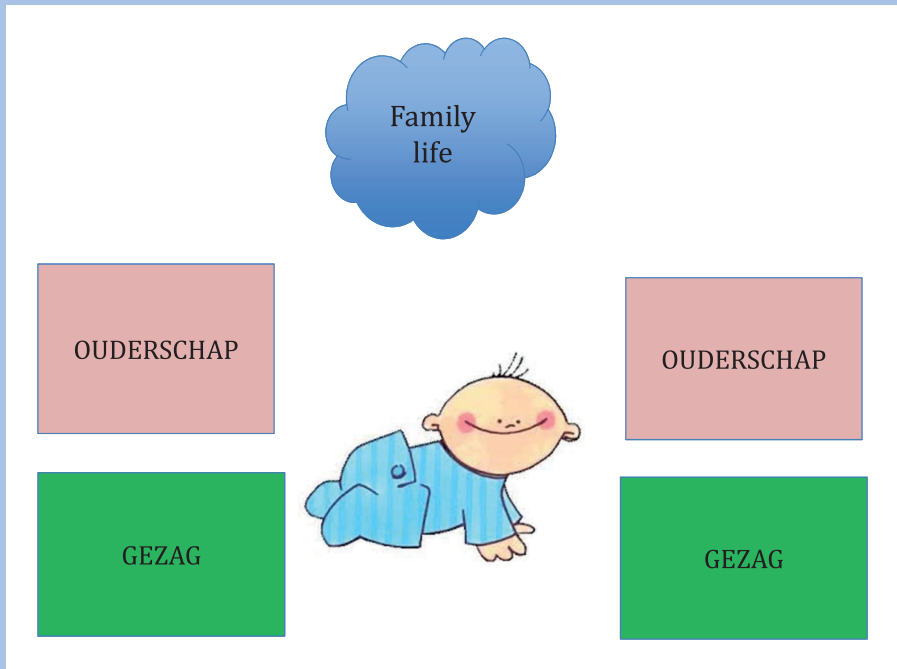
De geboorte moeder heeft automatisch het gezag. Als het kind wordt geboren binnen het huwelijk dan heeft haar echtgenoot/ echtgenote dat ook (tenzij iemand anders heeft erkend). In andere gevallen kan gedeeld gezag gezamenlijk worden geregeld via www.rechtspraak.nl of door de rechtbank worden bepaald. Bij draagmoederschap moet het gezag van de draagmoeder (en eventueel haar man worden beëindigd).

Juridisch Ouderschap

Juridisch ouder ben je voor het leven! Het ouderschap creëert een familieband met het kind (erfrechtelijk) en brengt ook financiële verantwoordelijkheid met zich mee. Juridisch ouderschap is ook van belang voor de nationaliteit en de geslachtsnaam.

Door de huidige wetgeving kan een kind nooit meer dan twee juridische ouders hebben. Juridisch ouder kan/ kunnen zijn: de vader en/of moeder, of de 2 vaders dan wel de 2 moeders van een kind.

De Staatscommissie Herijking Ouderschap adviseert in haar rapport van december 2016 om ook meerouderschap te regelen, maar dat is in ieder geval voorlopig nog niet het geval. We weten ook niet zeker of dit mogelijk gaat worden;

Wie is de juridische vader (ouder)?

- de man die tijdens de geboorte van een kind met de moeder was gehuwd of
- de man die een kind heeft geadopteerd; (inter-landelijke adoptie of stiefouderadoptie) of
- de man die een kind heeft erkend of;
- de man van wie het vaderschap gerechtelijk is vastgesteld.

(NB: de transman die een kind baart/heeft geboort neemt in het recht een speciale positie in)

Wie is de juridische moeder (ouder)?

- de vrouw die een kind heeft geboort (ongeacht uit wiens eicel) of
- de vrouw die een kind heeft erkend of
- de vrouw die het kind van haar partner heeft geadopteerd, met behulp van de DUOMOEDER ADOPTIE.

Pas op! Vraag eerst advies voor jouw situatie en die van je kind, zeker als je internationale elementen in je leven hebt (een niet-Nederlandse nationaliteit van jezelf, het kind, je partner/donor, of als jezelf of je kind in het buitenland wilt gaan wonen of daar bezit hebt of verwacht te krijgen).

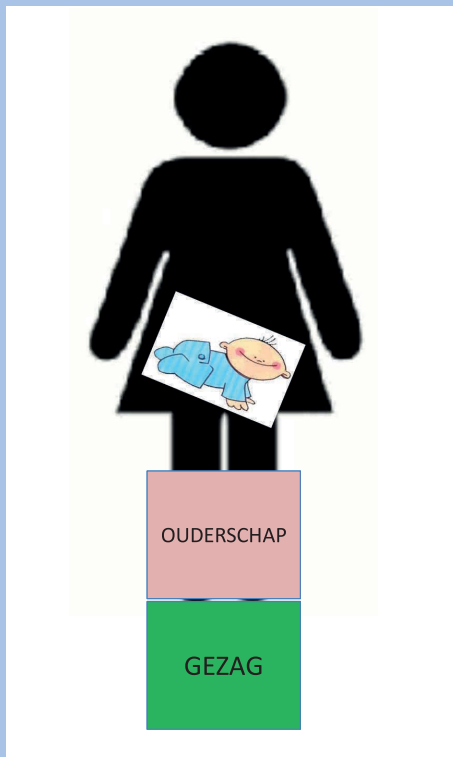
Het leven is vaak internationaler dan je misschien denkt). Wie eenmaal heeft erkend of er voor kiest “automatisch” moeder te worden sluit de weg (eigenlijk) af naar duomoeder adoptie omdat er dan al 2 juridische ouders zijn of

- de “automatische” moeder: de vrouw die op het moment van de geboorte gehuwd of partner geregistreerd is met de barendende moeder terwijl het kind niet door een ander is erkend en waarbij de donor een zg. anonieme donor is (een B donor), de inseminatie heeft plaats gevonden via een toegelaten Nederlandse kliniek, en bij de geboorte aangifte de desbetreffende verklaring van de Stichting Donor Registratie (SDR) is overhandigd aan de ambtenaar van de gemeente of
- de vrouw die een kind heeft geadopteerd (inter-landelijke adoptie).

Geboorte moeder

de moeder die het kind heeft gebaard (of via keizersnede heeft gekregen) de vrouw (ongeacht uit wiens eicel). Zij is direct juridisch ouder en ouder met gezag.

Interrelationele eiceldonatie

de geboorte moeder is zwanger van een kind waarvan de eicel is gedoneerd door haar vrouwelijke partner. Deze vrouwelijke partner is dan dus niet de juridische ouder.

Het is aan te raden dat voorafgaand aan de donatie een interrelationele eiceldonovereenkomst tot stand komt om de rechten van de duomoeder te borgen.

Door de duomoederadoptie danwel erkenning kan de donerend moeder alsnog juridisch ouder worden. Misschien moet dan ook het gezag nog geregeld worden. Vrouwen moeten zich op voorhand goed laten informeren over de mogelijke medische consequenties.

Adoptie:

een procedure via de Rechtbank waarbij de rechter beslist dat iemand de ouder (of tweede ouder) van een kind wordt. Er zijn 2 soorten adoptie:

- 1) Adoptie van het kind waarvan je partner al juridisch ouder is (partner/ stiefouderadoptie). Het gaat dan om de DUOMOEDER of de DUOVADER adoptie. Deze procedure wordt door een advocaat meestal gestart rond week 20 van de zwangerschap. De adoptie wordt na de geboorte uitgesproken maar heeft dan terugwerkende kracht vanaf de geboorte
- 2) Adoptie van een Nederlands kind of een kind uit het buitenland (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/adoptie>).

Donor:

de man die sperma beschikbaar stelt voor kunstmatig/ zelf inseminatie (ongeacht of je dit thuis doet of in een kliniek). De donor is geen juridisch ouder (kan dat wel eventueel worden). Er zijn drie soorten donoren:

- A -donor (Anonieme donor, in strijd met de huidige wetgeving in Nederland. Pas op!: hier valt ook de internet (dus niet via een Nederlandse kliniek) Deense spermabank onder);
- B -donor (een voor de moeder onbekende maar geregistreerde donor via een Nederlandse vruchtbaarheidskliniek);
- C -donor (compleet bekende donor, de donor met een gezicht voor het kind). Afspraken worden voorafgaand aan de inseminatie (bij voorkeur bij een gespecialiseerde advocaat of notaris) vastgelegd in een donorcontract. De C-donor kan contact of omgang hebben (C+ donor).

NB: Bij anders ouderschap wordt de donor vaak juridisch ouder en persoon met gezag. Hij is dan ouder (en kan dan niet gezien worden als enkel donor) met dezelfde rechten en plichten als de geboorte moeder.

Voorbeeld: intentionele co-ouderschapconstructie tussen een alleenstaande vrouw en een man (eventueel met partner) die geen relatie hebben met elkaar maar die kiezen voor het gezamenlijk opvoeden van de (toekomstige) gezamenlijk kinderen in hun 2 huizen.

Donorcontract/ donorovereenkomst:

een overeenkomst tussen de donor en de moeder (plus eventuele partners) waarin de onderlinge afspraken en visies op de gang van zaken rondom de verwekking van het kind en de opvoeding/verzorging worden vastgelegd.

Rechten, plichten en verantwoordelijkheden worden bepaald. Het opstellen van het donorcontract dwingt je om nog eens goed en duidelijk naar elkaar uit te spreken wat de intentie is. Je kunt je bij het opstellen van deze overeenkomst laten begeleiden door een gespecialiseerde advocaat of notaris.

Hiermee voorkom je dat later iemand mogelijk stelt (omdat diegene de juridische consequenties niet uitgelegd heeft gekregen) dat niet duidelijk was waarvoor is getekend en dat diegene dan stelt dat hij/ zij de afspraken (over gezag, erkenning en zorg- en opvoeddagen) dus niet hoeft na te leven. Bij eventueel latere onduidelijkheden (geschillen) geeft het contract goed weer wat je uitgangssituatie en de intentie was.

Het contract is tevens een bewijs van het feit dat je hebt geïnsemineerd, zodat er geen verwarring is over de vraag of je als man een verwekker of een donor bent, met alle verschillende gevolgen van dien (denk aan erfrecht, financiële verplichtingen en mogelijkheden voor het afdwingen van erkenning of gezag, ook tegen de wil van de moeder). Laat je overeenkomst altijd bij een advocaat of notaris legaliseren (deze verklaart dan dat de handtekeningen echt zijn).

Verwekker:

de man die door geslachtsgemeenschap (seks) bij een vrouw een kind verwekt. Deze man heeft meer rechten, plichten en aansprakelijkheden dan de donor. De verwekker is geen juridisch ouder maar kan dat wel vrij gemakkelijk worden bijvoorbeeld door de erkenning.

Erkenning:

bij de burgerlijke stand wordt vastgelegd dat een man/vrouw de vader/moeder is van een kind (of ongeboren vrucht). De biologische moeder moet toestemming verlenen voor de erkenning. Indien zij dat weigert kan de rechter vervangende toestemming geven.

Intentionele (meer)ouderschapsovereenkomst, Ouderschapsovereenkomst, Opvoedovereenkomst, Gezinsovereenkomst, Ouderschapsplan, Intentionele co-ouderschapsovereenkomst:

in deze overeenkomsten maak je bijvoorbeeld afspraken over: de zorgverdeling, de kosten van de kinderen en de informatie-uitwisseling. Je regelt de overeenkomst bij een specialist zodat je alle informatie krijgt die

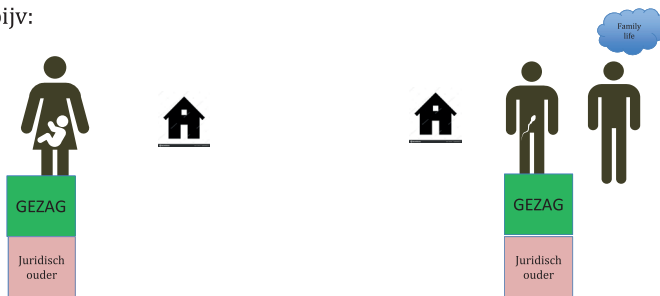
van belang is voor het maken van deze belangrijke afspraken. Je maakt deze overeenkomsten bij voorkeur voor de inseminatie zodat er geen druk aanwezig is doordat er al een zwangerschap of een kind is.

Als ouders uit elkaar gaan dan moeten zij bij een echtscheiding een ouderschapsplan opstellen. Het ouderschapsplan wordt tegenwoordig gelukkig ook steeds meer gemaakt door mensen die juist samen een (nieuw) gezin gaan stichten, al dan niet in meerdere huizen. We noemen het dan een intentionele (meer)ouderschapsovereenkomst of intentionele co-ouderschapsovereenkomst.

Intentioneel meerouderschap met 3 personen:

- Gezag gezamenlijk; overeenstemming nodig
- Zorgverdelingsregeling (50%-50% of 70%-30% of anders)

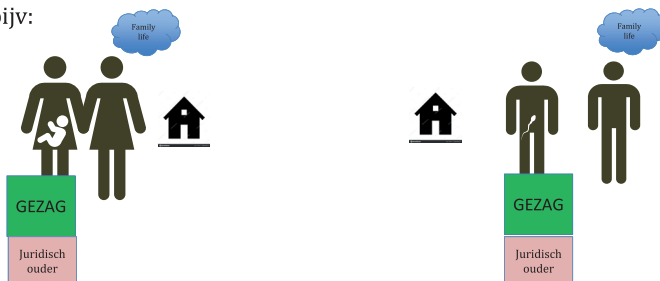
bijv:

Intentioneel meerouderschap met 4 personen:

- Gezag gezamenlijk; overeenstemming nodig
- Zorgverdelingsregeling (50%-50% of 70%-30% of anders)

bijv:

Onder begeleiding van een gespecialiseerde advocaat dan wel notaris maar je een werkdocument voor de toekomst. Laat je overeenkomst altijd bij een advocaat of notaris legaliseren (deze verklaart dan dat de handtekeningen echt zijn).

Voogdij:

de plicht en het recht om een kind te verzorgen en op te voeden dat jonger is dan 18 jaar, terwijl degene die dat recht uitoefent zelf geen ouder is en dat ook niet samen met een ouder doet (denk aan het opvoeden/verzorgen van een weeskind). Er is ook sprake van een voogd als de ouders het gezag (tijdelijk) niet kunnen uitoefenen. Zij kunnen dan een voogd aanwijzen voor de verzorging en opvoeding van de kinderen.

(Testamenteir) voogdijschap na overlijden:

een voogd krijgt het gezag over minderjarige kinderen na overlijden van de personen/ persoon met gezag. Overlijdt één van de ouders, dan krijgt de overblijvende ouder met gezag automatisch alleen het gezag over de kinderen.

Is er door overlijden niemand meer met het gezag dan wordt gekeken wie (als laatste) is aangewezen als voogd. Het aanwijzen van één of twee voogden kan bij testament of via www.rechtspraak.nl.

Pleegouder:

degene die tijdelijk een kind “van iemand anders” opvangt. Roze-ouders zijn bij pleegouderorganisaties zeer welkom! Sommige pleegkinderen blijven kort en andere hun hele leven deel uitmaken van je gezin.

Huwelijk

Het huwelijk leidt tot:

- het ontstaan van een huwelijksgemeenschap (de vorm is te bepalen bij huwelijkse voorwaarden die je vóór het huwelijk bij de notaris maakt),
- de verplichting tot levensonderhoud en alimentatie,
- erfrechtelijke aanspraken en
- gedeeld gezag mits het kind wordt geboren binnen het huwelijk en niet is erkend door een ander
- bij een hetero stel wordt de vader automatisch juridisch ouder van het kind dat wordt geboren. Voor de duomoeder/ vader is dat niet zo!

Geregistreerd partnerschap:

Deze rechtsvorm lijkt tegenwoordig heel veel op het huwelijk, op dit moment is echter de echtscheiding indien er nog geen kinderen zijn, soms wat eenvoudiger.

Samenlevingscontract:

een bij de notaris tot stand gekomen overeenkomst tussen twee meerderjarige partners waarin zij afspraken maken over onder andere hun vermogen, inkomen, woonruimte, verantwoordelijkheid voor medische zorg en eventuele kinderen, pensioenen en overlijden of het verbreken van de relatie. Wie kinderen heeft moet dit in ieder geval nog aanvullen met een testament.

Het samenlevingscontract regelt beduidend minder dan een huwelijk of geregistreerd partnerschap. Het is mogelijk een samenlevingsregeling overeen te komen met meer dan twee partners, maar in de meeste gevallen krijgen zij dan geen of beperktere rechten dan de partners van een duo-relatie.

Testament:

een notariële akte waarin je vastlegt wat je wilt dat er na je overlijden gebeurt met je bezittingen, wie je uitvaart regelt en vooral: wie er voor je kinderen zorgt en wie hun vermogen beheert. In een testament regel je ook het bewind en de voogdij over de kinderen. Dit kan tegenwoordig ook via www.rechtspraak.nl.

Rapport Staatscommissie Herijking Ouderschap

Deze door de regering ingestelde commissie heeft in december 2016, een omvangrijk advies uitgebracht waarin zij de regering oproept om onder andere het meeroudergezag, het meerouderschap en het draagmoederschap in Nederland goed te regelen. Het is aan de regering en het parlement om de aanbevelingen (al dan niet) door te voeren.

Draagmoederschap:

een vrouw die een kind draagt met het voornemen om dit kind te laten opgroeien in het gezin van de wensouders. Om dit juridisch goed vorm te geven is het belangrijk dat je je hierover al ruim voor de zwangerschap goed laat informeren door een gespecialiseerde advocaat omdat er meerdere juridische procedures nodig zijn om de feitelijke situatie juridisch te maken. Het is wenselijk dat voorafgaand aan de conceptie er een draagmoederschapsovereenkomst is getekend.

Intentioneel co-ouderschap in 2 huishoudens (bij roze ouderschap)

het gezamenlijk verzorgen en opvoeden van kinderen, waarbij de opvoedbeslissingen gezamenlijk genomen worden en de opvoedtaken gezamenlijk worden uitgevoerd. Er moet over gezag-beslissingen overeenstemming worden bereikt (gedeelde zeggenschap).

Intentioneel Co-ouderschap/ opvoedovereenkomst

- Gezag gezamenlijk; overeenstemming nodig
- Zorgverdelingsregeling (50%-50% of 70%-30% of anders)

Het feitelijk verblijf van het kind wordt verdeeld over 2 huizen (niet automatisch gelijkelijk gedeeld); soms 50%-50% maar andere opties zijn bijvoorbeeld 70%-30%, of 80%-20%. In een opvoedovereenkomst, in een intentioneel meerouderschapsovereenkomst of een Intentioneel co-ouderschapsovereenkomst worden de afspraken hieromtrent (voorafgaand aan de conceptie) vastgelegd.

NB: In het kader van een scheiding wordt vaak onder co-ouderschap verstaan een ruime gedeelde zorgregeling, meestal dan 50%-50%.

HOE NU VERDER?

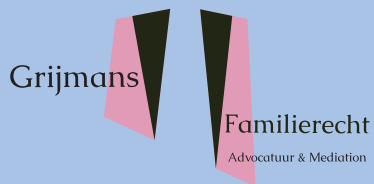
Raadpleeg voor je/ jullie persoonlijke situatie altijd een gespecialiseerde advocaat en/of notaris vóór dat je start met insemineren of doneren.

Aan deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend omdat elke situatie uniek is. Deze folder is namelijk helaas te beknopt om de uitzonderingen en nuances weer te geven. Die kunnen wel besproken worden in een advies/ informatiegesprek (een familierechtadvies); Hoe zorg ik dat de constructie succesvol wordt uitgevoerd? Welke risico's kent de constructie? Geef ik mijn kind hiermee een stabiele en veilige omgeving om in op te groeien? Kortom een advies op maat als basis voor de toekomst en als basis voor jullie kind en ouderschap.

WIL JE EEN AFSpraak MAKEN OF HEB JE VRAGEN?

Grijmans Familierecht (www.grijmansfamilie recht.nl) heeft jarenlange ervaring op het gebied van roze ouderschap, regenboogouderschap, anders ouderschap, met familierechtadviezen, donorovereenkomsten, intentionele co-ouderschapconstructies in 2 huishoudens ouderschapsplannen, opvoedovereenkomsten, intentionele meerouderschapsovereenkomsten (Staatscommissie-proof) , (preventieve) mediation, interrelationele eiceldonorovereenkomst, naamskeuze, advies over erkenning, raagmoederschap, de adoptieprocedure etc.

Contact: info@grijmansfamilie recht.nl of 020-2409114

Grijmans Familierecht is aangesloten bij
Stichting Durf (www.durf.online)

